

ДОСЛІДЖЕННЯ АНАТОМІЧНОЇ БУДОВИ ТРАВИ ЗІРОЧНИКА СЕРЕДНЬОГО

Водославський В.М.¹, Опрошанська Т.В.², Хворост О.П.²

¹Івано-Франківський державний медичний університет; ²Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Зірочник середній *Stellaria media* (Ser.) L. (родина гвоздичні *Caryophyllaceae*) являється злісним вітчизняним бур'яном [1, 2]. Трава цієї рослини широко використовується в народній медицині як протинабряковий, сечогінний та гіпотензивний засіб [2, 3, 5]. В доступній нам літературі ми не зустріли відомостей щодо особливостей анатомічної будови цього виду сировини.

Мета дослідження – вивчення анатомічної будови трави зірочника середнього та встановлення мікроскопічних діагностичних ознак сировини.

Сировину заготовили в Івано-Франківській області в 2010 році в фазу масового цвітіння. Мікропрепарати для вивчення анатомічної будови сировини зірочника середнього (стебло, черешок, листкова пластинка) готували зі свіжозібраної, фіксованої в суміші спирт-гліцерин-вода (1:1:1) і висушеної, а потім роз-

моченої сировини. Анатомічну будову вивчали на препаратах з поверхні, поперечних, поздовжньо-радіальних та поздовжньо-тангентальних зрізах, які робили за загальноприйнятими методиками [4, 6]. Для роботи використовували світловий мікроскоп «БІОЛАМ ЛОМО» (Росія) при збільшенні у 200, 400 та 800 разів. Отримані дані фіксували цифровою фотокамерою OLYMPUS FE - 140 з наступною обробкою в програмі Adobe Photoshop CS3.

Результати дослідження та їх обговорення. Загальною особливістю анатомічної будови стебла, черешків листя, листкової пластинки явилась майже повна нерозвиненість механічних тканин та тонка кутикула. Це пов'язано зі сланкістю пагонів, які мають довжину до 30 см та утворюють дернини. Крім того, на наш погляд, це також пов'язано з екологічним профілем виду, який переважно росте в вологих місцях в затінку.

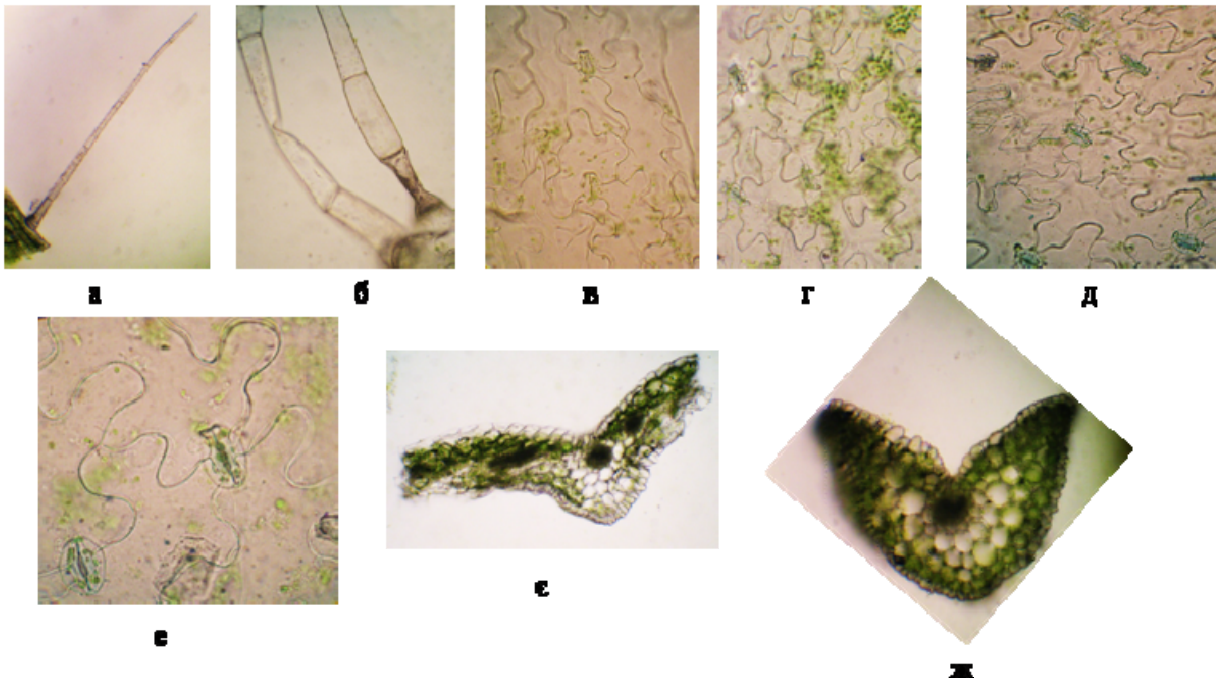

Рис. 1 Діагностичні ознаки трави зірочника середнього: а) Простий волосок на епідермі листя; б) Клітини волоска, що спалися; в) Фрагмент епідерми черешка зірочника середнього; г) Фрагмент верхньої епідерми листка зірочника середнього; д) Фрагмент нижньої епідерми листка зірочника середнього; е) Фрагмент епідерми центральної жилки зірочника середнього; ф) Черешок зірочника середнього на поперечному зрізі; ж) Головна жилка зірочника середнього на поперечному зрізі.

Опушення зустрічалось на всій поверхні рослини, нерівномірне: переважно локалізува-

лося з нижнього боку листкової пластинки, по жилках, в пазухах листя. Опушення дуже ніж-

не, при роботі як зі свіже зібраною сировиною, так і фіксованою дуже швидко видалялося. Для трави характерно опушення, що представлено дуже довгими (до 15 складаючих клітин) (рис. 1, а) простими волосками, які часто обламувалися, а клітини стиналися (рис. 1, б). Епідерма стебел, черешків листя, центральної жилки та верхнього й нижнього боків листової пластинки досить однотипна та представлена клітинами з тонкими дуже звивистими оболонками, що іноді зумовлювали лопатеву форму клітин (рис. 1, в-е). Іноді спостерігалася ледь помітна зморшкуватість кутикули. Прориховий апарат аномоцитного типу. Замикаючі клітини досить великі за розмірами. Черешок (рис. 1, є) та центральна жилка (рис. 1, ж).

однопучкові. В них під одношаровою епідермою коленхіма відсутня, розміщена паренхіма, представлена кулястими досить великими за розмірами клітинами з невеликими міжклітинниками.

Висновки.

1. Вперше вивчено анатомічну будову трави зірочника середнього.

2. Встановлено діагностичні риси анатомічної будови, до яких належали локалізація опушення та тип трихом, форма епідермальних клітин стебла, черешка та листової пластинки, ступінь розвитку механічних тканин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. **Бескорвайная О.** Лекарственные травы в медицине / О. Бескорвайная. – Х. : Факт, 2002. – 479 с.
2. **Кортиков В. Н.** Полная энциклопедия лекарственных растений / В. Н. Кортиков, А. В. Кортиков. – Ростов-на-Дону, 2004. – 799с.
3. **Лебеда А. П.** Інвентаризація флори України (Лікарські рослини – носії каротиноїдів) / А. П. Лебеда. – К. : Академперіодика, 2008. – С. 48.
4. Основы микротехнических исследований в бота-

нике: справочное руководство / **Р. П. Барыкина, Т. Д. Веселова, А. Г. Девятков [и др.]** – М. : МГУ, 2000. – 127 с.

5. **Преображенский В.** Современная энциклопедия лекарственных растений / Преображенский В. – Донецьк, 2004. – 590 с.

6. Справочник по ботанической микротехнике: Основы и методы / [**Р. П. Барыкина, Т. Д. Веселова, А. Г. Девятков и др.**]. – М. : МГУ, 2004. – 311 с.

Водославський В.М., Опрошанська Т.В., Хворост О.П. Дослідження анатомічної будови трави зірочника середнього // Український медичний альманах. – 2011. – Том 14, № 2. – С. 46-47.

Вперше вивчено анатомічну будову трави зірочника середнього. Встановлено діагностичні мікроскопічні риси сировини, до яких належали локалізація опушення та тип трихом, форма епідермальних клітин стебла, черешка та листової пластинки, ступінь розвитку механічних тканин.

Ключові слова: зірочник, трава, анатомічна будова, діагностичні риси.

Водославский В.М., Опрошанская Т.В., Хворост О.П. Исследование анатомического строения травы звездчатки средней // Украинский медицинский альманах. – 2011. – Том 14, № 2. – С. 46-47.

Впервые изучено анатомическое строение травы звездчатки средней. Выделены диагностические микроскопические признаки травы, к которым относятся локализация опушения и тип трихом, форма форма эпидермальных клеток стебля, черешка, листовой пластинки и степень развития механических тканей.

Ключевые слова: звездчатка, трава, анатомическое строение, диагностические черты.

Vodoslavskiy V.M., Oproshanskaya T.V., Khvorost O.P. Study of anatomic structure of stellaria media herb // Украинский медицинский альманах. – 2011. – Том 14, № 2. – С. 46-47.

The first time the anatomic structure of Stellaria media herb has been studied. The diagnostic features of structure, including the pubescent localization and type of trichomes, the shape of stem epidermal cells, petiole and leaf plate, degree of mechanical tissues development are set.

Keywords: stellaria, herb, anatomic structure, diagnostic features.

Надійшла 22.10.2010 р.
Рецензент: проф. А.П.Гудзенко